

Asia: VN/33945/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle lukiolain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Yleisiä huomioita esitysluonnoksesta

Muutosta tulisi miettiä mahdollisimman varhaisessa vaiheessa koko koulutuksen kentän näkökulmasta (perusopetus, lukiokoulutus ja ammatillinen koulutus), ei vasta sitten kun suunnitelmat on tehty eri toimijoille erikseen. Toiveenamme on muutoksen toteuttaminen hallitusti, ei kiireellä.

2. Oppimisen tukea ja erityisopetusta koskevat säädösehdotukset

Pidämme keskeisenä tavoitteena yhdenmukaistaa erityisopetuksen käytäntöjä valtakunnallisesti. On myös tärkeää yhdenmukaistaa termejä perusopetuksessa ja toisella asteella, jotta nuoret, huoltajat ja opettajat ymmärtävät aiemmin toteutetun ja jatkossa annettavan tuen. Kiinnitimme huomiota siihen, että luonnoksessa viitataan perusopetuksen erityisen tuen päätökseen, jota ehdotetaan poistettavaksi perusopetuksen luonnoksessa.

Esitysluonnos herättää kysymyksen, voiko jatkossa ylioppilastutkintolautakunnan erityisjärjestelypäätöksen tehdä vain niille, joille on tehty hallinnollinen tuen päätös? YTL:n erityisjärjestelypäätökset ovat jo raskas prosessi. Voiko prosesseja yhdistää? Ylioppilastutkintolautakunta on tärkeää ottaa mukaan suunnitteluun.

Päätöksenteko lisää hallinnon työmäärää. Tähän tarvitaan lisärahoitusta, jotta henkilöstöä on riittävästi käytettävissä. Lisäksi hallinnollisen päätöksen teko kankeuttaa tuen antamisen prosessia, kun opiskelija odottaa päätöstä. Tämä hankaloittaa tavoitetta antaa ennaltaehkäisevää ja oikea-aikaista tukea.

Eniten tukea tarvitsevat opiskelijat eivät osaa tai halua usein pyytää/ hakea itse erityisopetusta. Huoltajan roolin mahdollisesti muuttuessa, tulee huoltajille tiedottaa riittävän näkyvästi, mitä heiltä odotetaan. Onko tuki jatkossa kaikille vapaaehtoista? Miten toimitaan esimerkiksi tilanteissa, joissa huoltaja haluaa nuorelle tukea, mutta opiskelija ei itse koe tarvitsevansa tukea?

Onko lukiokoulutukseen tulossa erilaisia tuen muotoja? Lukiossa ei ole yksilöllistettyjä oppimääriä, eikä toivottavasti ole tulossa. Hallituksen esityksessä on viitattu siihen, että järjestelmän tulisi olla samankaltainen kuin ammattikoulussa. Lukiossa kuitenkin kaikilla on lähtökohtaisesti tavoitteena yo-kokeiden suorittaminen. Yo-kokeissa ei yksilöllistämisen mahdollisuutta ole, vaan ne ovat samat kaikille. YTL:n myöntämät erityisjärjestelyt ovat kevyitä.

On tarpeen avata sitä, kuinka koulutuksen järjestäjän tulee arvioida opiskelijan tuen tarve. Riittävätkö lukitesti ja tiedonsiirto aiemmasta oppilaitoksesta? S2-opiskelijoille lukitesti ei ole toimiva keino mitata tuen tarvetta, eikä heille ole korvaavaa valtakunnallista työkalua käytössä.

Tavoitteena esityksessä on se, että erityisopettaja antaa kaikille opiskelijoille matalan kynnyksen tukea. Tämän lisäksi olisi tulossa tuen hallinnollinen päätös. Mikä muuttuu opiskelijan saamassa tuessa/ erityisopettajan työtehtävissä hallinnollisen päätöksen jälkeen? Tarkoittaako tämä sitä, että jos erityisopettajalla ei ole aikaa kaikkeen tähän, hän priorisoi päätöksen saaneet? Useiden koulujen arjessa tämä johtaa siihen, että lyhytaikaisen tuen sekä ohjauksen saaminen vaarantuu.

Luonnoksessa mainitaan aineenopettajien antamasta erityisopetuksesta erityisopettajan konsultaation pohjalta. Raja aineenopetuksen ja erityisopetuksen välillä tulee säilyttää. Aineenopettajilla ei ole pätevyyttä tai osaamista erityisopetuksen antamiseen, eikä erityisopettajalla vastaavasti ole koulutusta tai taitoja antaa aineenopetusta lukiokoulutuksen opetussuunnitelman mukaisesti. Muu opetushenkilöstö voi tukea, mutta ei voi toimia erityisopetuksen antajina, vaikka olisi konsultoinut erityisopettajaa. Erityisopetusta voi antaa vain kelpoinen erityisopettaja. Konsultointi tukee aineenopettajaa sovittujen tukimuotojen toteuttamisessa.

On tarpeen tehdä selkeät ohjeistukset ja mallit siihen, millaisilla asiakirjoilla sekä missä tilanteissa tehdään hallinnollinen päätös tuen tarpeesta. Näin voitaisiin edistää valtakunnallisesti opiskelijoiden tasa-arvoa tuen saamisessa lukiokoulutuksessa.

Myös tiedonsiirrossa on olemassa tarve valtakunnallisesti yhtenäiselle käytännölle, ja mikäli mahdollista, myös järjestelmä, jolla tietoa siirretään. Tiedonsiirto on useissa kunnissa jo mahdollista toteuttaa Primus -järjestelmän sisällä perusopetuksesta lukiokoulutukseen. Tämä onnistuu kuitenkin vain kunnan sisällä siirtyvien opiskelijoiden osalta. Ammatillisessa koulutuksessa on yleensä käytössä eri järjestelmä kuin perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa.

Tässä mainitut tuen keinot eivät riitä eniten tukea tarvitseville. Osalla olisi tarvetta ”erityislukio” -tyyppiselle koulutukselle. Jos esimerkiksi oppimäärää on yksilöllistetty perusopetuksessa, on erittäin vaikeaa pärjätä lukiossa. Paljon on jäänyt oppimatta ja lukiokoulutus rakentuu perusopetuksen tietojen ja taitojen päälle. Mikäli opiskelija joutuu vaihtamaan pois lukiosta toiseen oppilaitokseen tai ei pääse läpi ylioppilaskirjoituksista, seuraa siitä hänelle raskas epäonnistumisen kokemus.

Positiivista esityksessä on se, että pääpaino on ennaltaehkäisevässä oppimisen tuessa. On myös tärkeää, että kouluja veloitetaan antamaan tukea riittävästi ja oikea-aikaisesti.

3. Lukiokoulutuksen rahoitusperusteita koskevat säädösehdotukset

Ei kommenttia

4. Englanninkielistä lukiokoulutusta, opiskelijavalintaa ja ylioppilastutkintoa koskevat säädösehdotukset

Ei kommenttia

5. Taito- ja taideaineiden ylioppilaskoetta koskevat säädösehdotukset

Valmistelussa on huomioitava yhteistyö korkeakoulujen kanssa – määriteltävä, mitä hyötyä on esim. kuvataiteen yo-kokeen tekemisestä. Onko hyötyä muille kuin taidealoille pyrkiville? OPS- uudistus on tarpeen. OPSissa tulisi eritellä tarkemmin, mitkä tiedot ja taidot pitää omaksua,, jotta on mahdollista menestyä yo-kokeessa.

6. Tilauskoulutusta koskevat säädösehdotukset

Ei kommenttia

7. Muut kommentit

-

Leppäsalko Marlene
Nurmijärven kunta - Nurmijärven lukiokoulutus